

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 315/2567

บริษัท ก.โจทก์ บริษัท ส.จำเลย ธนาคาร ก.จำเลย ร่วม

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.พ.พ. มาตรา 391, ป.วิ.พ. มาตรา 142, ป.พ.พ. มาตรา 7

ย่อ / หลักกฎหมาย

เมื่อสัญญาก่อสร้างระหว่างโจทก์กับจำเลยเป็นอันเลิกกันโดยปริยายดังที่ศาลอุทธรณ์พิพากษาโดยคู่ความไม่ได้โต้แย้งคัดค้านแล้วนั้น ผลของการเลิกสัญญาดังกล่าวต้องบังคับตาม ป.พ.พ. มาตรา 391 วรรคหนึ่ง คือให้คู่สัญญากลับคืนสู่ฐานะดังที่เป็นอยู่เดิม ส่วนที่เป็นการทำงานอันได้กระทำให้ การที่จะชดใช้คืน ท่านให้ทำด้วยใช้เงินตามควรค่าแห่งการนั้น ๆ ตาม ป.พ.พ. มาตรา 391 วรรคสาม เมื่อข้อเท็จจริงเป็นอันยุติว่าโจทก์ได้ก่อสร้างงานตามสัญญาหมวดที่ 3 ไปบางส่วน จำเลย จึงต้องชำระค่าการงานดังกล่าวแก่โจทก์ ส่วนที่จำเลยว่าจ้างบุคคลอื่นทำงานแทนโจทก์ภาย หลังจากสัญญาเลิกกันแล้วนั้น จำเลยย่อมได้ผลงานการก่อสร้างตามที่จำเลยว่าจ้าง จำเลยจะนำ ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ จากการว่าจ้างมาคำนวณหักกับค่าจ้างตามสัญญาและเรียกร้องค่าเสียหายจาก โจทก์ตามสัญญาที่เลิกกันโดยปริยายไปแล้วหาได้ไม่ ดังนั้นที่ศาลอุทธรณ์นำค่าใช้จ่ายของจำเลย ดังกล่าวมาหักกลบลบหนี้กับโจทก์จึงไม่เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมาย ปัญหาเรื่องความรับผิดชอบของคู่สัญญาเป็นปัญหาเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน ซึ่งศาลฎีกาเห็นสมควรหยิบ ยกขึ้นวินิจฉัยเสียใหม่ ตาม ป.วิ.พ. มาตรา 142 (5) ประกอบมาตรา 246 และมาตรา 252

คำพิพากษา

โจทก์ฟ้องขอให้บังคับจำเลยชำระเงิน 10,215,288.75 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี ของต้นเงิน 7,949,293.18 บาท และต้นเงิน 1,831,952.86 บาท นับถัดจากวันฟ้องเป็นต้นไป จนกว่าจำเลยจะชำระเสร็จแก่โจทก์ และให้จำเลยคืนหนังสือค้ำประกันการปฏิบัติตามสัญญาของ ธนาคาร ก. แก่โจทก์ จำเลยให้การและฟ้องแย้งขอให้ยกฟ้อง และบังคับโจทก์ชำระเงิน 4,469,739.42 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี นับแต่วันฟ้องแย้งเป็นต้นไปจนกว่า โจทก์จะชำระเสร็จแก่จำเลย โจทก์ให้การแก้ฟ้องแย้งขอให้ยกฟ้องแย้ง ระหว่างพิจารณา จำเลย ยื่นคำร้องขอให้ศาลหมายเรียกธนาคาร ก. เข้ามาเป็นจำเลยร่วมในส่วนฟ้องแย้ง โดยอ้างว่าหาก ศาลมีคำพิพากษาให้จำเลยชนะคดี จำเลยอาจฟ้องให้ธนาคาร ก. ชำระเงินค่าเสียหายแทนโจทก์ได้ ตามสัญญาค้ำประกัน ศาลชั้นต้นมีคำสั่งอนุญาต จำเลยร่วมให้การขอให้ยกฟ้องแย้ง ศาลชั้นต้น พิพากษาให้จำเลยชำระเงิน 690,618.97 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี นับถัดจากวัน ฟ้อง (ฟ้องวันที่ 23 กรกฎาคม 2561) เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ให้จำเลยคืน หนังสือค้ำประกันของจำเลยร่วม เลขที่ 02171171000044 ลงวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2560 แก่โจทก์ กับให้จำเลยใช้ค่าฤชาธรรมเนียมแทนโจทก์ โดยกำหนดค่าทนายความ 10,000 บาท ค่าขออื่น นอกจากนี้ให้ยก จำเลยอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์พิพากษากลับเป็นว่า ให้โจทก์ชำระเงิน 1,997,916.55 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี ของต้นเงินดังกล่าว นับถัดจากวันฟ้องแย้ง (ฟ้องแย้ง วันที่ 15 ตุลาคม 2561) เป็นต้นไปจนถึงวันที่ 10 เมษายน 2564 และอัตราร้อยละ 5 ต่อปี นับแต่ วันที่ 11 เมษายน 2564 เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่จำเลย ทั้งนี้ อัตราดอกเบี้ยให้ปรับเปลี่ยน ลดลงหรือเพิ่มขึ้นได้ตามพระราชกฤษฎีกาซึ่งตราขึ้นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา 7 ที่แก้ไขใหม่ บวกด้วยอัตราร้อยละ 2 ต่อปี หากโจทก์ไม่ชำระหรือชำระไม่ครบถ้วน ให้จำเลยร่วมชำระแทน แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกิน 2,000,000 บาท ค่าขออื่นตามฟ้องแย้งนอกจากนี้ให้ยกให้โจทก์กับจำเลยร่วมร่วมกันใช้ค่าฤชาธรรมเนียมในส่วนฟ้องแย้งทั้งสองศาลแทนจำเลย โดยกำหนดค่าทนายความ 20,000 บาท ส่วนค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีให้เป็นพับ ยกฟ้องโจทก์ ค่าฤชาธรรมเนียมในส่วนฟ้องระหว่างโจทก์กับจำเลยและจำเลยร่วมทั้งสองศาลให้เป็นพับ โจทก์และจำเลยร่วมฎีกาโดยได้รับอนุญาตจากศาลฎีกา โจทก์ฎีกา ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ข้อเท็จจริงรับฟังได้ในเบื้องต้นว่า จำเลยทำสัญญาว่าจ้างโจทก์ก่อสร้างแก้มลิงบึงซึกวิวกพร้อมอาคารประกอบตำบลหนองฉิม อำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ ค่าจ้าง 17,834,216.60 บาท รวมภาษีมูลค่าเพิ่ม 1,166,724.45 บาท ตกลงชำระค่าจ้างเป็นรายงวดตามปริมาณงานที่ทำเสร็จภายใน 15 วัน นับจากวันที่จำเลยหรือตัวแทนรับมอบงานถูกต้องและเอกสารขอเบิกเงินส่งถึงสำนักงานจำเลย โจทก์เบิกค่าจ้างล่วงหน้าจากจำเลย 2,000,000 บาท โดยจำเลยจะหักเงินคืนในอัตราร้อยละ 15 เมื่อโจทก์ส่งมอบงานในแต่ละงวด กำหนดแล้วเสร็จภายในวันที่ 31 กรกฎาคม 2560 โจทก์ส่งมอบงานงวดที่ 1 และส่งใบแจ้งหนี้ ใบวางบิลให้แก่จำเลย เป็นเงิน 4,268,003.40 บาท หักเงินประกันผลงานไว้ อัตราร้อยละ 10 เป็นเงิน 426,800.34 บาท คงเหลือ 3,841,203.06 บาท คณะกรรมการตรวจการจ้างตรวจงานแล้ว จำเลยหักค่าจ้างที่โจทก์เบิกล่วงหน้า 558,058.50 บาท ส่วนที่เหลือโจทก์ได้รับจากจำเลยแล้ว แต่งานงวดนี้มีการหักภาษี ณ ที่จ่ายเกิน 16,925.83 บาท โจทก์ส่งมอบงานงวดที่ 2 และส่งใบแจ้งหนี้ ใบวางบิลให้แก่จำเลย เป็นเงิน 4,340,184 บาท หักเงินประกันผลงานไว้ อัตราร้อยละ 10 คงเหลือ 3,906,165.60 บาท คณะกรรมการตรวจการจ้างตรวจงานแล้ว จำเลยหักค่าจ้างที่โจทก์เบิกล่วงหน้า 651,027.60 บาท และหักค่าใช้จ่ายอื่น ๆ จนไม่มีเงินเหลือ โจทก์ดำเนินการขุดดินงานงวดที่ 3 บางส่วน ปริมาณ 133,540 ลูกบาศก์เมตร คิดค่าจ้างตามสัญญาว่าจ้างอัตราลูกบาศก์เมตรละ 11.58 บาท เป็นเงิน 1,546,393.20 บาท จำเลยหักเงินประกันผลงานสำหรับงานงวดที่ 1 และงวดที่ 2 ไว้จากโจทก์รวมเป็นเงิน 810,148.38 บาท ค่าจ้างที่โจทก์เบิกล่วงหน้าจากจำเลย 2,000,000 บาท จำเลยหักคืนสำหรับงานงวดที่ 1 และงวดที่ 2 แล้วคงเหลือเงินค่าจ้างที่โจทก์เบิกล่วงหน้า 699,712.70 บาท จำเลยร่วมออกหนังสือคำประกันการปฏิบัติงานตามสัญญาจ้างก่อสร้าง โดยยินยอมผูกพันตนเป็นผู้ค้ำประกันโจทก์ต่อจำเลย ตกลงว่าหากจำเลยมีสิทธิเรียกร้องให้โจทก์ชำระเงินแล้วโจทก์ไม่ชำระ จำเลยร่วมตกลงชำระเงินแทนไม่เกิน 2,000,000 บาท มีผลตั้งแต่วันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2560 ถึงวันที่ 15 สิงหาคม 2561 โจทก์มีหนังสือขอขยายระยะเวลาการทำงานออกไปถึงวันที่ 31 สิงหาคม 2560 แต่จำเลยไม่ได้ตอบกลับในเรื่องการขอขยายระยะเวลาทำงานดังกล่าว โดยไม่ปรากฏว่าจำเลยใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาว่าจ้างกับโจทก์ และภายหลังวันที่ 31 สิงหาคม 2560 ไม่ปรากฏว่าโจทก์มีหนังสือขอขยายระยะเวลาการทำงานตามสัญญาว่าจ้างออกไปอีก ประกอบกับจำเลยว่าจ้างบุคคลอื่นซึ่งประกอบด้วยผู้รับเหมาช่วงงาน โจทก์รายเดิมและบุคคลภายนอกให้ทำงานแทนโจทก์ พฤติการณ์ดังกล่าวถือว่าคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายตกลงเลิกสัญญากันโดยปริยาย ปัญหาต้องวินิจฉัยตามฎีกาของโจทก์และจำเลยร่วมมีว่า ศาลอุทธรณ์พิพากษาหักกลบลบหนี้ระหว่างโจทก์กับจำเลยโดยมิได้นำเงินค่าการงานงวดที่ 3 จำนวน 1,546,393.20 บาท และค่าภาษี ณ ที่จ่าย ที่จำเลยหักเกินจำนวน 16,925.83 บาท มาหักกลบลบหนี้เป็นการมิชอบหรือไม่ เห็นว่า เมื่อสัญญาก่อสร้างระหว่างโจทก์กับจำเลยเป็นอันเลิกกันโดยปริยาย ผลของการเลิกสัญญาดังกล่าวต้องบังคับตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 391 วรรคหนึ่ง คือให้คู่สัญญากลับคืนสู่ฐานะดังที่เป็นอยู่เดิม ส่วนที่เป็นการงานอันได้กระ

ทำให้ การที่จะชดใช้คืน ท่านให้ทำด้วยใช้เงินตามควรค่าแห่งการนั้น ๆ ตาม
ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 391 วรรคสาม เมื่อข้อเท็จจริงเป็นอันยุติว่าโจทก์ได้
ก่อสร้างงานตามสัญญางวดที่ 3 ไปบางส่วน จำเลยจึงต้องชำระค่าการงานดังกล่าวแก่โจทก์ ส่วนที่
จำเลยว่าจ้างบุคคลอื่นทำงานแทนโจทก์ภายหลังจากสัญญาเลิกกันแล้วนั้น จำเลยย่อมได้ผล
งานการก่อสร้างตามที่จำเลยว่าจ้าง จำเลยจะนำค่าใช้จ่ายต่าง ๆ จากการว่าจ้างมาคำนวณหักกับ
ค่าจ้างตามสัญญาและเรียกร้องค่าเสียหายจากโจทก์ตามสัญญาที่เลิกกันโดยปริยายไปแล้วหาได้ไม่
ดังนั้นที่ศาลอุทธรณ์นำค่าใช้จ่ายของจำเลยดังกล่าวมาหักกลบลบหนี้กับโจทก์จึงไม่เป็นไปตาม
บทบัญญัติของกฎหมาย ปัญหาเรื่องความรับผิดชอบของคู่สัญญาเป็นปัญหาเกี่ยวกับ
ความสงบเรียบร้อยของประชาชน ซึ่งศาลฎีกาเห็นสมควรหยิบยกขึ้นวินิจฉัยเสียใหม่ ตาม
ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 142 (5) ประกอบมาตรา 246 และมาตรา 252 คดี
จึงมีปัญหาต้องวินิจฉัยในขั้นนี้ว่า โจทก์และจำเลยมีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายตามฟ้องและฟ้องแย้ง
ได้หรือไม่ เพียงใด สำหรับค่าเสียหายตามฟ้องโจทก์ เมื่อปรากฏว่างานตามสัญญางวดที่ 3 โจทก์ได้
ทำงานไปบางส่วนโดยชุดดินได้ปริมาณ 133,540 ลูกบาศก์เมตร คิดค่าจ้างชุดดินในอัตรา
ลูกบาศก์เมตรละ 11.58 บาท ตามสัญญาว่าจ้างแล้ว คิดเป็นเงิน 1,546,393.20 บาท ตาม
ข้อเท็จจริงที่ยึดดังกล่าวข้างต้น จำเลยจึงต้องชดใช้ค่าการงานส่วนนี้ให้แก่โจทก์ ส่วนงานงวดที่ 1
และงวดที่ 2 โจทก์ส่งมอบงานและจำเลยชำระค่างวดงานดังกล่าวแก่โจทก์แล้ว แต่จำเลยหักเงินค่า
ประกันผลงานในงานงวดที่ 1 และงวดที่ 2 รวมเป็นเงิน 810,148.38 บาท เมื่อสัญญาเลิกกันโจทก์
จึงพ้นจากข้อผูกพันตามสัญญา จำเลยต้องคืนเงินประกันผลงานดังกล่าวแก่โจทก์ และในส่วนงาน
งวดที่ 1 ที่จำเลยหักภาษี ณ ที่จ่ายเกินไป 16,925.83 บาท ซึ่งเป็นการหักภาษี ณ ที่จ่ายที่ไม่ถูกต้อง
จำเลยย่อมต้องคืนเงินภาษีที่หักเกินแก่โจทก์ด้วยเช่นกัน รวมเป็นเงินที่โจทก์มีสิทธิได้รับจากจำเลย
2,373,467.41 บาท ส่วนค่าเสียหายตามฟ้องแย้งของจำเลย ที่เรียกร้องค่าจ้างที่จำเลยว่าจ้างบุคคล
อื่นให้ทำงานต่อจากโจทก์จนงานแล้วเสร็จ เป็นเรื่องที่จำเลยดำเนินการหลังจากสัญญาระหว่าง
โจทก์กับจำเลยเลิกกันแล้ว จำเลยย่อมได้ผลงานจากการว่าจ้างในส่วนงานดังกล่าว แต่จำเลยไม่มี
สิทธินำค่าใช้จ่ายในส่วนนี้มาคิดคำนวณเพื่อเรียกร้องค่าเสียหายจากโจทก์ตามสัญญาว่าจ้างที่
เลิกกันแล้วดังที่กล่าวไว้ข้างต้นได้ แต่ที่นางสาวปิยาภรณ์เบิกความว่าจำเลยได้ชำระค่าจ้าง
ค่างจ้างแก่นางสาวอังคินันท์และนายเศรษฐกิตติ์ เป็นเงิน 500,000 บาท และ 300,000 บาท
ตามลำดับ ตามบันทึกข้อตกลงชำระหนี้เป็นค่าจ้างที่โจทก์ค่างจ้างแก่นางสาวอังคินันท์และ
นายเศรษฐกิตติ์ในส่วนงานตั้งแต่ก่อนที่จำเลยจะเข้าทำบันทึกข้อตกลงกับผู้รับจ้างช่วงรายเดิม อัน
ถือว่าเป็นค่าจ้างที่อยู่ในความรับผิดชอบของโจทก์ ก่อนที่สัญญาว่าจ้างระหว่างโจทก์กับจำเลยจะ
เลิกกันโดยปริยาย ซึ่งความในตอนนี้โจทก์ก็ได้ถามค้านหรือนำสืบให้เห็นเป็นอย่างอื่น ข้อเท็จจริง
จึงฟังได้ว่า จำเลยได้จ่ายค่าจ้างทั้งสองรายการรวมเป็นเงิน 800,000 บาท แทนโจทก์ จำเลยจึงมี
สิทธินำค่าจ้างดังกล่าวมาหักกลบลบหนี้กับโจทก์ได้ นอกจากนี้ โจทก์ยังค่างจ้างที่โจทก์เบิก
ล่วงหน้าจากจำเลยจำนวน 699,712.70 บาท ซึ่งโจทก์ต้องรับผิดชอบชำระคืนแก่จำเลย อีกทั้ง
โจทก์ต้องรับผิดชอบในค่าเสียหายเป็นเงินค่าปรับตามสัญญาที่โจทก์ไม่สามารถส่งมอบงานตามสัญญา
ทำให้จำเลยจะต้องเสียค่าปรับให้แก่กรมชลประทาน 384,000 บาท ตามคำพิพากษาของ
ศาลอุทธรณ์ รวมเงินที่จำเลยมีสิทธิเรียกร้องจากโจทก์ 1,883,712.70 บาท ซึ่งเมื่อหักกลบลบหนี้
กันแล้ว จำเลยคงต้องชำระค่าเสียหายแก่โจทก์ 489,754.71 บาท ส่วนประเด็นว่าจำเลยจะต้อง
ส่งมอบหนังสือค้ำประกันคืนโจทก์หรือไม่ และจำเลยร่วมต้องร่วมกับโจทก์รับผิดชอบต่อจำเลยหรือไม่

นั้น เมื่อข้อเท็จจริงเป็นไปตามที่ได้วินิจฉัยมาข้างต้น โดยสัญญาว่าจ้างระหว่างโจทก์กับจำเลย เป็นอันเลิกกันโดยปริยาย และโจทก์ไม่มีหนี้ที่ต้องชำระแก่จำเลยอีก ดังนั้นจำเลยจึงต้องคืน หนังสือค้ำประกันของธนาคาร ก. จำเลยร่วม ให้แก่โจทก์ และจำเลยร่วมก็ไม่มีภาระที่ต้องร่วม รับผิดชอบใช้ค่าเสียหายแก่จำเลย ที่ศาลอุทธรณ์พิพากษามานั้น ศาลฎีกาไม่เห็นพ้องด้วย พิพากษา กลับเป็นว่า ให้จำเลยชำระเงิน 489,754.71 บาท แก่โจทก์พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี ของต้นเงินดังกล่าว นับถัดจากวันฟ้อง (ฟ้องวันที่ 23 กรกฎาคม 2561) เป็นต้นไปจนถึงวันที่ 10 เมษายน 2564 และอัตราร้อยละ 5 ต่อปี นับแต่วันที่ 11 เมษายน 2564 เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระ เสร็จแก่โจทก์ ทั้งนี้ อัตราดอกเบี้ยให้ปรับเปลี่ยนลดลงหรือเพิ่มขึ้นได้ตามพระราชกฤษฎีกาซึ่งตรา ขึ้นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 7 ที่แก้ไขใหม่ บวกด้วยอัตราร้อยละ 2 ต่อปี แต่ ไม่เกินอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี ตามที่โจทก์ขอ ให้จำเลยคืนหนังสือค้ำประกันของธนาคาร ก. จำเลยร่วม เลขที่ 02171171000044 ลงวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2560 แก่โจทก์ กับให้จำเลยใช้ ค่าฤชาธรรมเนียมทั้งสามศาลแทนโจทก์ โดยกำหนดค่าทนายความ 25,000 บาท ค่าขออื่นและ ฟ้องแย้งให้ยก ค่าฤชาธรรมเนียมในส่วนฟ้องแย้งระหว่างโจทก์กับจำเลยและจำเลยร่วมทั้งสามศาล ให้เป็นพับ

องค์คณะ

ธรรมนูญ สิงห์สาย · วรุฒิ ทวาทสิน · ศรศักดิ์ กุลจิตติบวร

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://www.thaideka.online/deka/315/2567>